

Inna Dotsenko
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance
Khmelnyskyi National University*

Доценко І.О.
*к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницького національного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-38>

MAIN STAGES OF STRATEGIC MANAGEMENT OF FINANCIAL SUSTAINABILITY OF BUSINESS ENTITIES

ОСНОВНІ ЕТАПИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах сьогодення, суб'єкти господарювання здійснюють вагомий внесок у розвиток національної економіки України. Зокрема, суб'єкти господарської діяльності здійснюють розбудову інфраструктури внутрішнього ринку, створюють нові робочі місця, стимулюють розвиток суміжних видів економічної діяльності, забезпечують задоволення потреб фізичних та юридичних осіб в товарах та послугах. Фінансова кризи та соціально-економічна нестабільності в Україні, які спричинені воєнними діями, спонукають суб'єкти господарювання до постійного пошуку якісного управління їх фінансовою стійкістю. Фінансова стійкість є одним з ключових показників, який забезпечує стабільне функціонування діяльності підприємства. Саме тому, актуальним питанням є вивчення напрямів управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання для забезпечення їх фінансової стабільності та незалежності, з врахуванням різних негативних факторів, що впливають на їх діяльність.

Серед сучасних вчених-економістів, не існує єдиного трактування сутності поняття управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання. Так, одні автори [1] вважають, що управління фінансовою стійкістю підприємства це сукупність процесів, які підпорядковуються системі принципів та методів розроблення і реалізації управлінських рішень, спрямованих на розвиток фінансових відносин суб'єкту господарювання, що визначаються формуванням, розподілом та використанням його фінансових ресурсів внаслідок ведення господарської діяльності. Окремі автори [2] трактують поняття як процес планування, аналізу, організації, мотивації, контролю, пов'язаний із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів їх формуванням і розподілом, який дозволяє підприємству досягти необхідного рівня фінансової стійкості. Інші автори припускають [3], що це комплекс управлінських рішень, спрямованих на забезпечення стабільного фінансово-господарського становища промислового підприємства в довгостроковій перспективі. Здійснивши аналіз різні точки зору щодо сутності управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання, на нашу думку, під даним поняттям варто розуміти сукупність стратегічних і тактичних управлінських рішень спрямованих на покращення фінансового стану підприємства з метою збереженні його платоспроможності, кредитоспроможності, забезпечення і підтримання фінансової рівноваги.

Управління фінансовою стійкістю передбачає забезпечення фінансової стабільності діяльності та розвитку підприємства як поточної діяльності, так і в довгостроковій перспективі. Обов'язковою умовою забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання є досягнення балансу між фінансовою стійкістю та його прибутковістю, що дає змогу формувати оптимальну структуру власного та позикового капіталу, забезпечувати кредитоспроможність, платоспроможність і ліквідність, збалансовувати грошові потоки, маневрувати грошовими коштами, формувати оптимальну структуру активів, забезпечувати постійне стабільне перевищення доходів над витратами, знаходити компроміс між постійними й змінними витратами, максимізувати прибуток [1, с. 124].

Забезпечення стабільного фінансового становища підприємства на перспективу, можливо за умови реалізації процесу управління фінансовою стійкістю. Стратегічне управління управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання доцільно поділити на ряд етапів. На першому етапі потрібно чітко визначити: мету управління, задачі управління, об'єкт управління, суб'єкт управління [4, с. 130].

На другому етапі процесу стратегічного управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання потрібно здійснити оцінку поточного фінансового стану та рівня фінансової стійкості. Найбільш поширеним методом оцінки фінансової стійкості підприємства є коефіцієнтний аналіз. Коефіцієнтний аналіз базується на розрахунку і порівняння окремих показників з їх базовими значеннями, а також вивчення динаміки їх змін за певний період. Базовими показниками можуть бути значення показників за попередній період; значення показників аналогічних підприємств; середньогалузеві значення показників [5, с. 210]. В ході діяльності, підприємства обирають різні підходи до оцінки фінансової стійкості, які залежності від мети, задач та програми дослідження.

На третьому етапі потрібно здійснити аналіз факторів, які впливають на діяльність підприємства і на фінансову стійкість. Переважна більшість авторів акцентують увагу на внутрішніх та зовнішніх факторах впливу на фінансову стійкість підприємства, які за своєю природою легко прогнозовані. Проте, особливість зовнішніх факторів полягає в тому, що підприємство не має змоги їх контролювати. Саме тому, основна увага в управлінні фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання має бути спрямована на внутрішні фактори, тобто ті, що цілком залежать від діяльності самого підприємства. Зовнішні та внутрішні фактори неоднаково впливають на фінансову стійкість суб'єкта господарювання, тому кожне підприємство повинно враховувати їх вплив в межах своєї діяльності.

Четвертий етап управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання передбачає обрання інструментів управління фінансовою стійкістю: засобів, методів, важелів, способів здійснення. Фінансові важелі є одним із важливих засобів впливу на фінансову стійкість суб'єкта господарювання. До важелів управління фінансовою стійкістю підприємства відносяться: прибуток, доходи, фінансові санкції, ціна, дивіденди, проценти, заробітна плата, податки. До фінансових методів управління фінансовою стійкістю підприємства належать: методи залучення фінансових ресурсів, методи розподілу та використання фінансових ресурсів, методи стимулювання інноваційної діяльності, методи фінансового контролю, методи преміювання та стимулювання, інші методи.

П'ятий етап управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання передбачає розроблення стратегії забезпечення фінансової стійкості підприємства. На цьому етапі необхідно сформулювати план заходів, які спрямовані на пристосування та подолання впливу різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів та забезпечення необхідного рівня фінансової стійкості підприємства [4].

На шостому етапі здійснюється реалізація стратегії забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Головною ціллю на даному етапі є забезпечення стабільності функціонування і розвитку підприємства в межах допустимого рівня впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

Сьомий етап передбачає моніторинг процесів реалізації стратегії та рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Моніторинг є обов'язковою складовою процесу виконання сформованої стратегії управління фінансовою стійкістю підприємства. Моніторинг являє собою складну систему спостережень, аналізу, оцінки, діагностики та корегування управлінських рішень по забезпеченню фінансової стійкості підприємства. Моніторинг дозволяє врахувати вплив, який здійснює фінансово-господарська діяльність підприємства на фінансову стійкість підприємства, а також роль управлінського складу та інших контрагентів у прийнятті фінансових рішень. Основне призначення моніторингу полягає у виявленні якісних і кількісних змін факторів, які впливають на забезпечення оптимального рівня фінансової стійкості підприємства. Результати моніторингу дозволять своєчасно виявити відхилення процесу реалізації визначеної стратегії та провести корегуючі дії.

Зазначені етапи процесу управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання є комплексом управлінських дій, які впорядковані у логічному послідовному порядку їх виконання. В даному випадку спостерігається замкнений цикл, процес реалізації якого забезпечує фінансово стійку можливість розвитку суб'єкта господарювання. Такий алгоритм дій дозволить своєчасно виявляти проблемні фінансові аспекти і розробляти шляхи їх усунення та підвищення рівня фінансової стійкості підприємства. Ефективно організоване управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання має важливе значення в процесі функціонування та здійснення господарської діяльності підприємства і впливає на його подальший розвиток.

Таким чином, ефективно розроблена стратегія управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання за умови врахування усіх ключових аспектів діяльності та внутрішніх і зовнішніх факторів, які здійснюють негативний вплив на нормальний перебіг діяльності, дасть змогу підприємству забезпечити оптимальний рівень фінансової стійкості в довготривалій перспективі.

Література:

1. Собчишин В.М., Дроботя Я.А. Управління фінансовою стійкістю підприємства: зміст, етапи та напрями. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 6. С. 121-129. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2019-6-13>.
2. Масленніков Є.І. Забезпечення системи управління фінансовою стійкістю торговельного підприємства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2017. Том 16. Вип. 1 (35). С. 96–110. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2017.1\(35\).113494](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2017.1(35).113494).
3. Герега О.В. Стратегічні орієнтири управління потенціалом фінансово-економічної стійкості торговельних підприємств. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2020. № 61. С. 84-92. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2020-61-13>.
4. Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В., Яришко О.В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 56. С. 129-134.
5. Доценко І.О. Оцінка ефективності покращення фінансування діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 5. С. 209-2012.